

פרשת ראה

כ"ח מנחם אב תשפ"ה
שנה ט"ז גליון תשע"ג

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

וְהָיָה כִּי יֵבִיאֲךָ הוֹי"ה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ כֹּא שְׂמָה לְרִשְׁתָּהּ וְנִתְּתָהּ אֶת הַבְּרָכָה
עַל הָר גְּרִזִּים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הָר עֵיבָל: הֲלֹא הָמָּה בְּעֶבֶר הִירְדָן אַחֲרֵי דֶרֶךְ מִבּוֹא הַשָּׁמַיִם
בָּאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֵּשֶׁב בְּעֶרְכָּה מוֹל הַגְּלָל אֲצֵל אֱלֹזַי מִרְהָ: (יא כט-ל).

מחשבה דיבור מעשה
וממשיך התורה לומר 'על הר עיבל' עיב"ל
עולה הו"ה אה"ה אדנ"י בחינת 'מחשבה
דיבור מעשה', לרמוז שצריך לתקן גם מה שפגם
בשלושה דברים האלו.

איך יכול האדם לשמור שלא יפגם במחשבה
דיבור ומעשה

ואומר התורה איך יכול האדם לשמור שלא
יפגם במחשבה דיבור ומעשה, על ידי 'הלא
המה בעבר הירדן' וגו' שמפרט התורה ז' סימנים
איפה הוא המקום של הר עיבל והר גרזים, לרמוז
לז' מידות 'חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד
מלכות', בחינת שבעת ימי הבנין, שצריך האדם
לתקן ולשמור שלא יפגם חס ושלום באחד
מהמדות הללו, ועל ידי זה יהיה המחשבה דיבור
ומעשה בתכלית השלימות בלי שום פסול ופגם.

בחודש הרחמים והסליחות זמן המסוגל לקבלת
התשובה

ובפרט עכשיו שאנו נמצאים בחודש הרחמים
והסליחות, שהוא זמן המסוגל לקבלת התשובה,
לכן עכשיו הוא הזמן שכל אחד יראה לתקן את
כל מה שעיוות במחשבה דיבור ומעשה.

רעוא דרעיון תשפ"ד לפ"ק

ב"ן, 'על הר גרזים' גרז"ם עולה י' פעמים שם
הו"ה, לרמוז לתקון כל הקומה שלימה על ידי
שימושיך כל הד' מילויים הנ"ל.

בקיום עשרת הדברות משלים כל הקומה
שלימה

וגם מרמוז לעשרה מאמרות שנבראו העולם,
ולעשרת הדברות שעל ידי קיומם הוא משלים
כל הקומה שלימה.

הקללה מרמוז לשם הדעת

ועל ידי זה הוא יכול גם כן לתקן 'ואת
הקללה' היינו כי הקללה עולה י' פעמים
שם הדעת אהו"ה היוצא מראשי תיבות
א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ, כי מבואר בגמרא
בסוטה (ג ע"א) אין אדם עובר עבירה אלא אם
כן נכנס בו רוח שטות.

כשעובר עבירה פוגם בדעת

חיינו שעל ידי שאדם עובר עבירה הוא פוגם
בשם הדעת אהו"ה ולכן הוא צריך לתקנם.

שורש כל החטאים הוא חטא עין הדעת

וגם צריך לתקן עד שורש כל החטאים שהוא
חטא עין הדעת, שנפגמה שם אהו"ה שהוא
עולה טו"ב כמו שכתוב שם 'ותרא האשה כי טוב
העץ למאכל' (בראשית ג ו), ועל ידי זה נפגם כל
הבריאה כולה שכתוב בה 'כי טוב', ולכן על ידי
תיקון שם הדעת ממילא יתוקן גם העולם.

למה נאמר 'ברכה וקללה' יחד

הנראה לפרש בהקדים לפרש מה שכתוב
בתחילת הפרשה, 'ראה אנכי נתן לפניכם היום
ברכה וקללה' וצריך להבין למה נאמר 'ברכה
וקללה' יחד, שלא היה צריך לומר אלא את
הברכה וגו' והקללה וגו' כמו שאמר אחר כך, כמו
שהעירו כבר המפרשים.

על ידי כח התשובה נהפך הקללה לברכה

אלא שהתורה מלמד אותנו, שכל אחד על
ידי כח הברכה הוא יכול לתקן את הקללה
ולהפכו לברכה, אף על פי שעיוות במעשיו, כי
על ידי כח התשובה שהקב"ה נתן לבני ישראל,
הוא יכול לתקן את כל מה שפגם, ועל ידי זה
נהפך הקללה לברכה.

לעשות מקום להשראת השכינה

וזה אומר כאן התורה 'והיה כי יביאך הו"ה
אלהיך אל הארץ' היינו 'הארץ' היא השכינה
הנקראת ארץ, ובא לומר שאם אחד רוצה
לעשות מקום להשראת השכינה, וזהו 'אשר
אתה בא שמה לרשתה', וכמו שאומרים (פייט
ידיד נפש) 'תאיר ארץ מכבודך', וכמו שאמר דוד
המלך ע"ה 'עד אמצא מקום להו"ה משכנות
לאביר יעקב' (תהלים קלב ה).

לתקן כל הקומה שלימה

הוא על ידי 'ונתתה את הברכה' כי הברכה
עולה הד' מילויים של שם הו"ה ע"ב ס"ג מ"ה

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא כו)

הנה יש טעם רביעי על אות א' של ראה, שהוא מרמז על ד' אתון של אנכ"י, שהם נרמזים על ברכה וקללה, שעל ידי הבחירה הטובה יכול להיות ברכה, וח"ו להיות קללה. כי באנכ"י של העשרת הדברות חקוקים ד' מצות א' פריה ורביה, נ' מילה, כ' גיד הנשה, י' החודש.

כי פריה ורביה מצאנו בש"ס (ברכות ח). במערבא כד נסיב אינש איתתא, הוי אמרין ליה מצ"א או מוצ"א, 'מצא אשה מצא טוב' (משלי יח כב), או 'מוצא אני מר ממות את האשה' (קהלת ז כו). ולכאורה מהו דוקא במערבא הוה שואלים כזה. גם דשאלו להאיש, ולכאורה למה שואלין אותו בדבר העתיד להיות, וכי נביא הוא אם האשה אשר נושא כשרה וטובה, או אשה רעה מרה ממות, ובאמת הוא דקדוק עצום לפענ"ד.

וליישב נראה בהקדמה לפרש ברכת האשה שעשני כרצונו, ואמרת לפרש, כי אמרו במסכת

סוטה (ב). כי ריש לקיש כד הוה למד מסכת סוטה אמר, אין מזווגין לו לאדם אשה אלא על פי מעשיו, שנאמר (תהלים קכה ג) 'לא ינוח שבט הרשע גל גורל הצדיקים'. לכאורה מפני מה אמר זאת דוקא ריש לקיש ולא אחר. אלא מפני שאצלו היה הענין הזה, כי זכה לזווגו כפי מעשיו הקדושים, כההוא מעשה (ב"מ פד:) שריש לקיש היה גולן, והיה רץ לרבי יוחנן בעת שרחץ, אמר לו רבי יוחנן שיעשה תשובה ויתן לו אחותו לאשה שיפה ממנו, הרי אנו רואין דעל ידי דעשה תשובה, זכה לקח לאשה אחותו של רבי יוחנן. לפיכך דוקא הוא אמר אין מזווגין לו לאדם אשה אלא עפ"י מעשיו, שאלמלא לא עשה תשובה לא היה נושא אחותו של רבי יוחנן.

וזה דוקא במערבא, ששם הבירור, ודוקא שם יוכל לבחור טוב רע, כי אוירא דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח:). כי שם יכולין להתקדש בדברי הארציות והגופניות יותר מכל העולם. כמו שאמר מרן הבעש"ט על מה שאמרו חז"ל (סנהדרין פו). 'ארץ ישראל' הארציות של ישראל, 'גבוה מכל הארצות' מכל הארציות. כי עם ישראל הקדוש על ידי תורתם יכולין לקדש הארציות שלהם לקדושה. יותר מכל הארצות, כי הגוים אין להם דעת לקדש הארציות.

וזה שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות סג). איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה 'בכל דרכיך דעהו'

(משלי ג ו). היינו ד'בכל' הגשמייות וגופניות, 'דעהו' יכנס בהם דעת להמשיך הדעת על החומר. וזה 'חבת ירושלים' חב"ת, ר"ת ח'כמות ב'חוץ ת'רנה (משלי א ט), אפילו בדברים חיצוניים מרגנת החכמה, אפילו הדברים הבהמיים בירושלים מרגנים.

וזה דשאלו דוקא במערבא, דשם יכולים לבחור דרך התורה והטוב, כי אוירא דארץ ישראל מחכים, וגם שם יכולין ח"ו לקלקל יותר מכל העולם, כדברי רש"י בכתוב (ויקרא יח ג) 'כמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה' פירש"י ז"ל שהיו מנוולים יותר ויותר בחקותיהם ותועבותיהם. לפיכך דוקא במערבא היו שואלים, וגם דוקא אותו היו שואלים, כי הבחירה בידו להיות צדיק, וממילא לזכות לזווג כשר, מפני 'כי לא ינוח שבט הרשע' (תהלים קכה ג), ואם ח"ו אינו צדיק אינו זוכה רק לזווג רע ח"ו. לכן היו שואלים אותו מוצ"א או מוצ"א, כי הכל תלוי בבחירתו. וזה שפיר האשה מברכת שעשני כרצונו, כמו הרצון של הבעל, וכפי בחירתו של הבעל כך הקב"ה בוראה. וזה מרמז א' של אנכ"י על פריה ורביה שיוכל להיות בזה ברכה וקללה כהנ"ל.

'פרי חיים' דף קפ מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

עוד יש לומר. מעשר דגנך וגו' שמייירי מתפלת שחרית, שאז הוא עיקר העלאת מ"נ רעותן דלכם של כל ישראל. וזהו שמחשב התורה הקדושה מעילא לתתא, ר"ל מעשר דגנך הוא כנגד ירידת השפע שהוא באשרי ובא לציון וכו' כנודע (פ"ח שער קריאת ס"ת פ"ג).

תירשך הוא כנגד שמונה עשרה ברכות, וזהו נוטריקון של תירשך כת"ר ש"י עולמות, וכן פרושו הוא לשון ירושה, שבר ישראל צריך להתחבר בג' אבות אברהם יצחק יעקב, שהם כנגד שלשה ברכות ראשונות של ש"ע, ומהם דייקא יורש נקודה הפנימית שלהם, ואח"כ יכול להנות משאר הברכות שמבקש מאת הקב"ה.

וכן יצהרך הוא כנגד ברכת יוצר אור, שהוא ג"כ בסוד 'צוהר תעשה לתיבה' (בראשית ו טז) שהוא תיבת ק"ש, והוא ע"י ברכת ק"ש. ובכרת בקרך וצאנך הוא הודו וברוך שאמר והללויה שהוא פסוקי דמרה, ולזה אותיות ובכרת הוא ברכות. למען תלמד הוא כנגד אמירת הקרבנות ופרק איזה מקומן, שהוא לימוד התורה. ליראה את ה' אלהיך הוא פרשת העקידה של יצחק, כנודע מדברי מרן הבית יוסף שאמר, שהיה מדקדק לומר פרשת העקידה כדי לירא את ה' ע"ש. כל הימים הוא כנגד ח"י ברכות של שחרית.

'בן ביתי' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וזהו ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם ששם תהיה מקום היחוד כנודע והבן.

מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך ר"ל מעשר של מספר ששה תיבות אלו דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך עולה המעשר שלהם רמ"ה וחצי, וכפי שכתבתי נראה שמייירי כאן מהעלאת מ"נ רעותן דלכם, מזה גורמים יחודים קדושים למעלה.

ואיתא בע"ח (שער מ"ג ומ"ד פ"א) שאות א' הוא בחינות מ"ג ומ"ד, היינו י' דלעילא הוא הורדת מ"ד עד ההוא פריסה, וי' דלתתא הוא העלאת מ"ג לעילא ג"כ עד ההוא אות ו' שבאמצע, שהוא חד פריסה דאתפרס, והבדיל בין מיין עלאין לבין מיין תתאין ע"ש. נמצא שהמעשר הנ"ל של דגנך תירשך וגו' עולה רמ"ה וחצי, וזהו רק חצי אות א' כזה א, שהוא בחינת העלאת מ"ג מתתא לעילא כנ"ל.

לזה אמר אח"כ שזה המעשר הוא כדי למען תלמד לירא ה' העולה רמ"ח, ואות א' יותר ששם נתאספו ירידת מ"ד והעלאת מ"ג, ששניהם הם אות א'. וזאת לא אמרתי לך אלא למען תלמד לירא ה' את ה' אלהיך כל הימים היינו כל השם"ה ימים של השנה שעברו ושכא, כי המעשר משלים לשנה שיהיה במספר שם"ה ימים, כנ"ל בשם ספר ברית כהונת עולם (מאמר אש"ר פרק מז) ע"ש והבן.

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו ז"ע

ואכלת לפני הוי"ה אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את הוי"ה אלהיך כל הימים (יד כג)

ר"ל אכילה הוא בחינת יחוד, כדאיתא בע"ח (שער הארת המוחין פ"ו) אמרו רז"ל (כתובות סד:) אוכלת עמו מליל שבת לליל שבת, מה אוכלת וכו'. וכן מכנה התורה ג"כ בלשון אכילה 'אכלו רעים' (שה"ש ה א). וכן 'אכלה ומחתה פיה' וגו' (משלי לב ע"ש).

לזה אמר הכתוב אחר 'עשר תעשר את כל תבואות זרעך' כנ"ל, ואכלת שתתייחד, לפני ה' אלהיך שהוא בחינת מלכות שמים, כדאיתא בע"ח (שער היוזגים פ"ג) יש חילוק כשאומר מלפניך, או לפניך, כי בינה נקראת מלפני ה', שהוא יותר פנימי מן הוי"ה ב"ה, אבל המלכות נקראת לפני ה', שהוא לפניו של הת"ת ית"ש ע"ש.

לזה אמר הכתוב כאן ואכלת שתתייחד לפני ה' אלהיך שהוא מלכות. במקום שהוא ת"ת, שהוא שם הוי"ה ב"ה העולה מקו"ם, כזה יפ"ה ופ"ו הפ"ה,

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדורות

הגה"ק רבי ברוך אברהם בן רבי שרגא פייביל בינדיגער זצ"ל אב"ד האנשעאוויץ א' אלול תרל"ה

מראש צורים אראנו

משפחת בינדיגער המפוארה מתייחסת בא"ב להגאון הגדול אשר כל בית ישראל נשען עליו בעל הבית שמואל על שו"ע אבן העזר, בעל הבית שמואל היה הגאון האדיר רבי שמואל ששימש בהוראה אב בית דין דעיר הגדולה והמפוארה פירודא שבאשכנז, על יחוס עצמו כותב בזה"ל בהקדמתו לספרו בית שמואל, אמר שמואל הקטן בלא"א הראש והקצין מוהר"ר פייביש ז"ל חתן מאור הגולה בוצינא קדישא הגאון מוהר"ר לייב זצלה"ה שהיה אב"ד ור"מ דק"ק קראקא יע"א. חותנו רבי אריה לייב היה מגזע המהרש"ל ומגזע המהר"ל מפראג עד למעלה ראש מגזע רש"י הקדוש.

בנו היה הגאון רבי יוסף מפינטשוב אב"ד פירודא בנו היה הגאון רבי שמואל אב"ד אמדור והארדנא ובסוף ימיו היה אב"ד גליל עליון דמינסק בעל מחבר ספר 'חידושי מר שמואל' על סוגית הש"ס ושו"ת 'תשובת שמואל', בנו היה הגאון רבי ישראל, בנו היה הגאון רבי שרגא פייביל.

רבי שרגא פייביל נשא לאשה את הרבנית מרת שפרינצא ע"ה נכדת הב"ח רבי יואל סירקיש אב"ד קראקא בעל הבית חדש.

תולדותיו

לערך שנת תקמ"ט בעיר ווישניצא שבגאליציע נולד לרבי שרגא פייביל ולרבנית מרת שפרינצא, בנם יקירם ונקרא שמו בישראל ברוך אברהם, בשנות נעוריו למד תורה מפי דודו הגאון רבי יוסף הלוי ליכטנאג אב"ד דאמבראווא וזבארבא, מתלמידיו רבינו החוזה מלובלין זיע"א, וקצת תשובות להלכה נדפסו ממנו בספר 'עמודי אש לבית יוסף'.

בהגיע העלם רבי ברוך אברהם לפירקו, נשא לאשה הרבנית מרת מאטל לאה בת רבי יוסף שמואל, וביום הולדתו יום כניסתו לעול תורה ומצות שנת השלוש עשרה נכנס בברית הנשואין, ובאותו היום שהניח תפילין התעטף בטלית מצויצת כחתן היוצא מחופתו.

בצל צדיקי דורו

זכה עוד ליצוק מים בצילו של רבן של ישראל רבינו יעקב יצחק החוזה מלובלין זיע"א, ומבין סגל חבריא קדישא שלו היה, לבושו לבן היה ומקומו היה הכ"ב בשלחן הטהור אצל רבו, כן זכה עוד ליצוק מים בצילו של הרה"ק המגיד רבי ישראל מקוויניץ בעל 'עבודת ישראל' ולימים נעשה מחותנו כאשר בנו רבי שמואל זאנוויל בינדיגער אב"ד בארדיוב נעשה לחתנו של בנו ומ"מ רבו, הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקוויניץ בעל ה'באר משה', אחר הסתלקות רבותיו קיבל לרבו מובהק את הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ בעל ה'זרע קודש', אך

בד בבד נסע להסתופף בצילם של שאר צדיקי דורו רבי קלונימוס קלמן מקראקא בעל ה'מאור ושמש', ואצל רבי מאיר מפרמישלאן שהעיד עליו שהוא לומד תורה לשמה, ועוד הרבה מצדיקי דורו שקיבל מהם מלוא חופניים תורה, וכמים הפנים אל הפנים היה נערץ בפי כל גדולי דורו שחיבבו והעריצו את גדלותו.

איש על העדה

צעיר לימים כאשר אך נכנס לשנת השמונה עשרה, ושמו הטוב יצא לפניו כי השלים נפשו ומוחו בתורה ובהוראה, ענדו עליהם אנשי קהילת בארדיוב לעטרה עליהם, ומשם הייתה הדרך קצרה ואנשי קהילת ביאקאוסק שבגאליציע קיבלו אותו לערך שנת תר"ז לרב ומורה עליהם, את נשיאות נהג ברמה ודבר התורה לא תגורו מפני איש עמד נגד עיניו, עד שרבו עליו בעלי חיצים וישטמו, ובשבת קודש אחת קודם התפילה כאשר ישב בביתו והגה בתורה ובאמצע נכנסה המשרתת להסיק את התנור, ואחד מבעל חציו סגר הדלת מבחוץ, מרוב קדושתו קפץ מן החלון ויגמור בלבו לעזוב את רבנות העיר לקהילה טוב נאה וחסודה ממנה, רעו וידידו מנוער רבי חיים מצאנא בעל ה'דברי חיים' השתדל בעדו, ואנשי קהילת האנשעאוויץ שבאונגארין קיבלו עליהם לרב ומנהיג בעירם, ובשנת תרכ"א נתעטר לאב"ד העיר, כאשר בד בבד הקימו פרנסי העיר לכבודו ישיבה גדולה לבחורי העיר והגליל, ולבד מכתר הרבנות וההוראה זכה להעמיד תלמידים הרבה, ועד ליום הסתלקותו היה נכבד ונערץ בכל העיר והגליל שהעריכו וידעו גדולתו של גאון וצדיק השוכן בקרבם, מהיושבים ראשונה בכל כינוסי הרבנים שבאונגארין, ובעת האסיפה הגדולה שנת תרכ"ו הנקרא 'תקנות מיהלאוויץ' נמצא חתימתו כחותם השמיני בין גדולי רבני אונגארין.

תורה לשמה

בקי בתורה גאון מופלג ושם לילות כימים היה רבי ברוך אברהם, וכפי שהעידו נכדיו כי ביתו היה מלא בכתבים תשובות להלכה בכל מקצועות התורה, אך ענותן כהלל היה וקודם הסתלקותו שרף חידושי תורתו גויילין נשרפין ואותיות פורחות באויר.

על גודל חשקו ודבקותו בתורה מסופר, שפעם אחת נחלה על ידו, והרופאים לא ידעו מקור מחלתו ודרכי הרפואה, אך דביקותו בתורה לא פסקה רגע כמימרא, אלא להפיק זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתי, אחרי שעברו זמן רב וידו לא נתפא, הפצירו בו מקורביו שיסע להרה"ק השר שלום מבעלזא אשר ידוע כי כוחו היה במגע ידו לרפא חולים י"שלה ד'ברו ו'ירפאם ורבים נושעו בזכות הצדיק, וכן עשה אחרי טלטולי דרך ארוכים הגיע עד לעיר בעלזא וזכה ליכנס להיכלו של הצדיק, ותיכף ומיד התחיל לשוחח עם השר שלום בדברי תורה ובדברי חסידות בהלכה ובהגדה, שעות הרבה ישב בצילו של הצדיק ואך תורת ה' היתה בפיחה, וישכח לגמרי מטרת ביאתו ויסורי הגוף שחפפו עליו, וכך נפרד מהשר שלום מבלי לבקש ממנו ברכה על יסורי ידיו, ויהי כאשר רק חזר לביתו הבחינו בני ביתו ומקורביו כי ידו מצורעת כבראשונה, ולשאלת פיהם נזכר כי שכח כלל וכלל לבקש ברכה על ידיו, אז חזר לבעלזא פעם שניה ומיד בהגיעו לבית הצדיק ביקש ברכה על ידיו, אז הניח השר שלום ידיו הקדושות על ידיו, ובשרו חזר כבראשונה ונחלמה ידו ולא ידע עד סוף ימיו שום חולי על ידיו.

פועל ישועות

לבד מגדלותו בתורה היה קדוש וטהור פרוש מכל הבלי עולם הזה, ושמו הטוב יצא לפניו כאיש מופת ופועל ישועות בקרב הארץ, צדיק גזר והקב"ה מקיים, מסופר כשהיה עוד צעיר לימים בעת שכיהן עוד רבה של העיר ביקאוואסק, איך שפעם נחלתה בתו היחידה של הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימונו והיתה בסכנת חיים ממש, והרבנית אשת רבי צבי הירש צעקה בכמר ליבה לבעלה, כי שיכלו כבר צאצאים רבים וזאת היתה נחמתה כי נשאר להם בתם יחידם, וירם רבי צבי הירש קולו ויאמר לה: דער צדיק רבי ברוך אברהם איז דא געווען א שטיק צייט צוריק, או ער האט איבער געלאזט א העמד, גיי און טו איינר אן דאס העמד פון רבי ברוך אברהם, (הצדיק רבי ברוך אברהם היה כאן לפני תקופה קצרה, והשאר כאן את כותנתו, לבי והלבישי אותה בכותנתו), וכן עשתה והלבישה לה את הכתונת ולמרבח הפלא התרחש נס של תחיית המתים ממש, וקמה ממשכבה בריאה אולם כאחד האדם.

בעת שכיהן לרבה של העיר האנשעאוויץ נכנסה פעם אחת אליו אישה אחת מבני קהילתו, ובמר נפשה צעקה אליו כי זה ימים רבים שבעלה עזב אותה לאנחות ועתה נשארה עגונה עם ילדיה כספינה המטורפת בלב ים, ורבי ברוך אברהם מרוב ענותנותו אמר לה: וואס קען איך דא טאן? (מה יש ביכולתי לעשות בזה), באותה העת ישב באמצע לימודו ובחש בכוס החמין שעל השלחן, האשה בתמימות ליבה ובמר נפשה הרימה קולה ותאמר: אזוי ויא דער רבי מישט די קאווע, קען דאך דער רבי דרייען די וועלט די זעלבע, און זיכער געפינען וואו מיין מאן איז. (כמו שהרבי בוחש את כוס הקפה, יכול הוא הרי להפוך את העולם, ולמצוא היכן בעלי נמצא), דברי החכמה מצא חן בעיניו, ויפתח את פיו ויאמר ברוח קדשו, רואה אני שבימים מועטים יחזור בעלך לכאן ויתן לך גט פטורין כדת וכדין וישחרר אותך מכבלי העיגון, וכן היה ויהי לפלא בעיני הבריות.

הסתלקותו

זקן ושבע ימים היה רבי ברוך אברהם, כן שמונים ושבעה בהסתלקותו ימים מלאים בהרבעת תורה בישראל ובהעמדת תלמידים הרבה, ביום א' לחודש אלול (ב' דראש חודש) שנת תרל"ה השיב את נשמתו ליוצרה למגנית לב כל בני עירו שהיו קשורים אליו בעבותות האהבה, אוהל גדול בנו על מצבתו ומקום מנוחתו שימש לתל תלפיות לכל בני העיר, ועל מצבתו נחרט: ציון לנפש הרב המאור הגדול ורבינו אב"ד דפה ק"ק האנשעאוויץ יע"א מורנו ברוך אברהם ז"ל בן הרב שרגא נכד של הב"ח זצ"ל, אשר עמל בתורה כל ימיו ואב רועה נאמן היה לעמיו נשמתו יצאה השמימה וגויתו נקבר ביום א' אלול תרל"ה לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

יחוס בית אבות

רבי ברוך אברהם בינדיגער אב"ד האנשעאוויץ בתו מרת רייצא אשת הרה"צ רבי יעקב אברהם מרימונו, בתו מרת חנה אשת הרה"ח יהודה לייב דייטש מסטראפקוב ובסוף ימיו בירושלים, בנו הרה"צ רבי מתתיהו דייטש ראש ישיבת 'אנשי מעמד' ובעל ה'בית מתתיהו', בנו הרה"צ רבי יהודה אריה לייב דייטש ר"י 'אנשי מעמד', חתנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

חודש הרחמים והסליחות חודש אלול

רמזי אלול

אלול ר"ת ל'פניך א'דני' ויכבדו ל'שמך (תהלים פו ט).
אלול ר"ת ל'בבי ו'חלקי א'להים ל'עולם (תהלים עג כו)
נ"ב מאמרו ר' זלמן ה.

'אור עינים' ח"ב ערך אלול

לקבל שבים

עין בכונת אלול (משנת חסידים אלול א, ד) סוד ימין פשוט"ה לקבל שבי"ם, שהוא [עולה] ל"ב פעמים ל"ב במספר השנה, (לב טהור) במספר אתרו"ג ערב"ה לול"ב הד"ס. וסוד יוד מס יוד נון, דכל קו ימין של אמא לקבל שבים, כטעם 'אשכון את דכ"א' אלף כ"ד, ימין פשוטה לקבל שבים, הוי"ה בניקוד סגול צירי, עיי"ש.

זהר חי' ח"א פה:

בימים אלו נפתחים י"ג מקורות של י"ג תקונים

איאת בזהר (תרומו קעז): 'בזמנא דמתי תשרי ירחא שביעאה', מבואר כי באלול בארבעים ימי רצון דמשה שהזכיר י"ג מדות מן אל ועד נוקה בימים אלו, לכך בימים אלו נפתחים י"ג מקורות של י"ג תקונים דדיקנא דעתיקא דאריך, והם מתגלים ומאירים למטה במקום או"א במקום היקף המוחין שלהם, כי מחוץ לאו"א בוקעין המוחין ומאירין לחוץ ושם מתגלים אלו י"ג ת"ד בראש והאורות הדיקנא, מ'שתכחי אלין תליסר בעלמא עלאה' בינה, ובה נכלל אבא עלאה דהוא סתים וטמיר וגניז בו, ו'מתפתחי תליסר תרעי דרחמי' מקורית ושרשי כל טוב, 'בההוא זמנא (ישעיה נה ו) דרשו יהו"ה בהמצאו כתיב'.

זהר חי' ח"ד קט:

י"ג מדות מדעת עליון

וביארנו על חמשה עשר פסוקים, דכתיבין 'לא' באלף וקריין 'לו' בוא"ו, ומבואר בזהר (ח"ב צו: על הפסוק 'לא יעדה', ד'לא' באלף קאי על דעת הנעלם, ו'לו' בואו על דעת המתפשט, כי צריך להמשיך התפשטות הדעת במדות טובות, עד שידע וירגיש בכל איבריו נועם זו הדרת גדולת אורו יתברך ופחדו והדרו, ובהרחבות הדעת והשמחה, ואח"כ חוזר תיכף לביטול אין בפני כל בריה נבזה ונמאס.

וכתיב תמיד 'לא' באלף, עדיין לא השגת כלום, ונפשו נמוכה ושפלה אין ממש. ואם תאמר, כיון שתכלית השגה שלא נדע, למה איננו נפשי להשיג וללמוד ולעיון בדברי הזהר ומרן האר"י, ולזה 'לו' בואו קרי, שצריך שיהיה נפשו שבעה מאורו יתברך, ולשמוח בחלקו בפנים מאירות, וללמוד בריון דאורייתא בלב רחב ושמח, בשמחה ובטוב לבב מרוב כל דביקות נפלא, להיות תמיד בבחינות 'לו' ובבחינות 'לא' עוצם הדעת.

וזהו ר"ח 'אלול' (אותיות לא לו), שנפתחו מקורית שלש עשרה מדות, משורש דעת עליון הנעלם.

'נתיב מצותך' שביבלי היחוד ב

הצלחת ישראל

ק' ימים בשנה, יש מאה ימים בשנה שבהם עיקר הצלחת ישראל, דהיינו חמישים ימים מפסח עד עצרת, וחמישים ימים מר"ח אלול עד הושענא רבא, שבימים אלו הנשמות פורחות סביב לגן עדן, וכן המה מרמז זאת בפסוק ודרור ק"ן לה, ק' רבתא, אשר שתה אפרוחיה. (ר"י בשם מג"ע אופן ק"ז).

'אור עינים' ח"ב ערך ק'

תיקון היסוד

וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע (בראשית לח ט), כי הזרע יהיה מדעת עליון ל"א ל"ו, כי אל דעות ולא לו נתכנו עלילות, סוד לו לא, הוא אלול, תיקון של הזרע, ל"א ל"ו יהיה הזרע, והבן מאוד.

'אוצר החיים' מצוה קנט, ויקרא צא.

מידת יוסף

אלול ר"ת ו'ישאלו א'יש ל'רעהו ל'שלום (שמות יח ז) פירש רש"י ו"ל מי נקרא א"ש משה שהוא תורה שבכת"ב. לרעהו יתר"ו שהוא תורה שבעל פה שמכניז יושבים בלשכת הגזית הסנהדרין (סנהדרין קו). לשלום"ם תורה שבעל פה מסתיימת בשלום"ם, וזה נקוד על לול"א אתון אלול, כי רבי עקיבא סוד תורה שבעל פה היה דורש על הקוצים של האותיות והתגין תלי תלים של הלכות (מנחות כט:), וזה החודש אלול חודש השישי שהיא מדת יוסף, ואצל יוסף מצאנו במדרש (פתיחתא אסת"ר י) שתפס החסידות, וזה לדוד שמרה נפשי כי חסיד"א אני (תהלים פו ב).

'בית יעקב' ברכות

תשובת יחיד

עה"פ (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהמצאו, דקאי על ימי רצון ורחמים, ומקשה הגמ' הלא הקב"ה תמיד מצוי אלא כאן לרבים וכאן ליחיד. דבכל השנה הקב"ה מקבל תשובת רבים ותשובת יחיד גם כן, אבל בימים אלו הוא בנקל לקבלת התשובה, וזה דאמר השל"ה הקדוש שלכן החודש הנבחר לתשובה הוא אלול מפני שהוא החדש הי"ב והאחרון מהשנה.

ואמרתי בס"ד לפרש הכתוב (תהלים לד ז) 'זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו', מרמז הכתוב ז"ה מספר י"ב, היינו מרמז על חדש אלול, חדש י"ב, 'עני קרא וה' שמע', היינו בהחדש הי"ב חדש האחרון מהשנה שאז אפילו 'עני' אפילו יחיד שהיה עד עתה עני בדעת, אם עושה תשובה וקורא להשם יתברך, אז 'זה' שמע' שהקב"ה מקבל התשובה, כי אז 'מינו' פשוטה לקבל שבים, 'ומכל צרותיו' היינו מן העבירות שהם צרות, 'הושיעו' נעשה ישועה, מעבירות נעשו זכויות.

'בית יעקב' ר"ה

אור התשובה

ויש לומר אלול ר"ת ו'ישאלו א'יש ל'רעהו ל'שלום (שמות יח ז) ומסיים הכתוב 'ויבאו האוהלה'.

וזה הקב"ה נקרא א"ש כדכתיב (שמות טו ג) ה' איש מלחמה וכו', וזה באלול וישאלו איש לרעהו לשלום, הכלל ישראל קראם הקב"ה אח"י ורע"י (תהלים ככב ח) ונעשה כביכול שלום עם ישראל על ידי התשובה, ויבאו האוהלה לשון בהילו נרו (איוב כט ג) לשון אור, כי באלול על ידי אור התשובה שקדמה לעולם (בר"ר א ד) נעשה מזה זכויות אורות שנבראים על ידי המצות והזכויות.

'בית יעקב' יומא

חודש התשובה

הנה חודש התשובה לפני ימים נוראים נקרא אלול. ואמרו חכמ"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) כי שמות החדשים עלו להם מבבל. ויש לומר לדעת בס"ד, כי אלול הם אתון ל"א ל"ו, היינו כי צריכין לעשות תשובה על העבירות הלא תעשה שהם נקראים ל"א, וצריכין לעשות תשובה על המצוות, ועל לימוד התורה, ועל התפלה, אשר לא היו כהוגן שנקראים ל"ו, שהם גורמים התקרבות להקב"ה, ועל העבירות אשר נקראים ל"א גורמים התרחקות מהקב"ה. וזה מרמז מ"ק (ישעיה נ ט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב' היינו תשובה על העבירות אשר התרחק מהקב"ה, ותשובה על המצוות אשר הם מקרבים להקב"ה כביכול, שעל שניהם צריכים לעשות תשובה בחודש אלול.

ובזה פירשתי הנוסח מה שאומרים בתחנון, 'צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו ואבותינו חטאנו'. לכאורה מפני מה מזכיר כשמתודה 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו', מפני מה מקטרג על אבותינו שהם כבר בעולם הבא, אם על עצמו לא יוכל לומר לא חטאנו, אבל למה יזכיר חובה על אבותיו.

ולדעתי בס"ד, כי מבואר בספרי תלמידי מרן **הבעש"ט** זי"ע, שצריכין לעשות תשובה על המצות יותר מן על עבירות, כי על עבירות יש לו קצת התנצלות שיש בו חומרות וגופניות, עם אונס מצד היצר הרע, אבל על המצוות אם אינו עושה המצוות כראוי ונכונן לפני הקב"ה, מה יתרון לו בעשיית המצוות רמוס חצרי. ובה מפרש ג"כ **הנועם מגדים** קוה"ק, מקרא קודש (איכה ג לט) 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו' היינו שרוצה לעשות תשובה על חטאיו לבד, נחפשה דרכיו ונחקרה' היינו שנחקור לעשות תשובה וחשבון הנפש האין המצוות היו שנקראים 'דרכים', בלתי מחשבה זכה וצלולה בכוונה גדולה, היינו שיעשה תשובה על המצוות ג"כ שלא היו כהוגן לפני הקב"ה. וכן מפרש **החתם סופר** מקרא קודש (קהל' ז כ) 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא' היינו אפילו 'צדיק' הגדול 'בארץ' אפילו ב'טוב' יחטא, היינו במצוות חוטא הוא, שלא היו כהוגן לפני מלך גדול ונורא הקב"ה כביכול, שכל הצדיקים פוסלים העבודה הראשונה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד'.

וזה מרמז נוסח התחנון לומר 'צדיקים אנחנו ולא חטאנו' היינו בהצדיקות של המצוות ג"כ 'חטאנו' שלא היו כהוגן, 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו' כי אבותינו חטאו ג"כ הצדיקים בעשיית הטוב כי זה אין סוף.

וזהו שנקרא חודש אלול, שהם אתון ל"א לו', תשובה על ל"א על הל"ת, ותשובה על מצוות עשה שנקראים ל"ו, שעל שניהם צריכים לעשות תשובה.

'פרי חיים' דרושים